

Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
2. Doelstelling Stichting AMRKB
3. Organisatie Stichting AMRKB
4. Dienstverlening en werkwijze Stichting AMRKB
5. Effecten Corona-crisis
6. Toename advisering door Stichting AMRKB
7. Omgevingswet – Omgevingscommissie
8. Samenwerking Stichting AMRKB - Omgevingsadvies B.V.
9. Financiële verantwoording 2020

1. Voorwoord

De foto op de omslag laat de r.k. kerk Onze Lieve Vrouw Hemelvaart, een gemeentelijk monument te Raamsdonkveer, in de gemeente Geertruidenberg zien. De gemeente is voornemens de omgeving van dit kerkgebouw te transformeren. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit wordt daar nauw bij betrokken. Onze organisatie, Stichting Advisering Monumenten & Ruimtelijke Kwaliteit Brabant (Stichting AMRKB), neemt met vier personen deel aan de CRK van Geertruidenberg en levert als zodanig een flinke bijdrage aan deze adviescommissie.

Aan andere Brabantse gemeenten wordt een kwalitatieve bijdrage geleverd door deskundige personen in te zetten voor gemeentelijke monumentencommissies. En zo zijn er nog verschillende andere varianten mogelijk.

Stichting AMRKB staat voor dienstverlening op maat tegen een financieel aantrekkelijk tarief. Het afgelopen jaar hebben dertien Brabantse gemeenten op de een of andere manier gebruik gemaakt van de dienstverlening van Stichting AMRKB. Daarmee wordt Stichting AMRKB steeds meer van betekenis voor de Brabantse monumentenzorg en omgevingskwaliteit.

Aanvankelijk zag het er naar uit dat COVID-19 een negatieve wissel zou trekken op het aantal adviseringen. Na een forse terugval vanaf medio maart 2020 trok het aantal bouwplannen vanaf mei echter fors aan met een grote stijging van de omzet van Stichting AMRKB als resultaat.

Toch heeft Stichting AMRKB nadrukkelijk ook last gehad van de Corona-crisis. Om gemeenten te stimuleren om tijdig de nodige maatregelen te treffen voor het instellen van een omgevingscommissie zouden Stichting AMRKB en Monumentenhuis Brabant een tweetal informatiebijeenkomsten voor gemeente-ambtenaren organiseren. Door de Corona-crisis moesten die echter worden afgezegd.

Inmiddels is bekend geworden dat de invoering van de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld. De nieuwe datum van inwerkingtreding is 1 juli 2022. Het hele traject rond de invoering van de Omgevingswet is er niet geloofwaardiger op geworden. Van uitstel komt afstel... zo hoor je af en toe schamper uitgesproken. In meerdere gemeenten leeft de gedachte dat dit ook wel eens het scenario voor de Omgevingswet kan gaan worden, of dat er nog aanpassingen zullen moeten komen om tot een voor de gemeente werkbaar geheel te kunnen komen.

De uiterst moeizame gang van zaken rond de Omgevingswet laat ondertussen zijn sporen na. Voor meerdere gemeenten is de instelling van de Omgevingscommissie niet echt iets om je daar druk over te maken. 'We zien het wel, als het aan de orde is', is bij nogal wat gemeenten de gedachtegang... om de implementatie vervolgens naar achteren te schuiven.

Geertruidenberg, 6 mei 2021

*Harrie Maas,
directeur*

2. Doelstelling Stichting AMRKB

Vanaf 1 januari 2009 zijn gemeenten verplicht te beschikken over een onafhankelijk en deskundig adviesorgaan op het gebied van de gemeentelijke monumentenzorg. Een aantal Brabantse gemeenten geeft er echter de voorkeur aan om een externe monumentencommissie in te schakelen. De redenen hiervoor zijn verschillend:

- het aantal rijksmonumenten is beperkt alsook zijn er geen / weinig gemeentelijke monumenten. Hierdoor is het aantal adviesaanvragen beperkt, zodat het optuigen van een eigen gemeentelijke monumentencommissie niet efficiënt is;
- het is moeilijk om geschikte en onafhankelijke monumentdeskundigen te vinden;
- de kwaliteit van de lokale monumentencommissie laat (soms) te wensen over;
- externe monumentdeskundigen werken effectiever waardoor er kosten kunnen worden bespaard, zeker omdat het merendeel van de plannen gemakkelijk "op afstand" kan worden afgehandeld;
- doordat het steeds vaker voorkomt dat termijnen in acht moeten worden genomen, moet de advisering adequaat, professioneel en vooral ook tijdig kunnen plaatsvinden.

Naar aanleiding van ontvangen signalen heeft het Monumentenhuis Brabant in samenspraak met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant in 2009 het initiatief genomen tot de oprichting van Stichting Advisering Monumenten en Ruimtelijke Kwaliteit Brabant (AMRKB). Beoogd wordt gemeenten die de inschakeling van een externe monumentencommissie overwegen een volwaardig en deskundig alternatief te bieden. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan de kwaliteit van de monumentzorg in Brabant.

AMRKB stelt zich ten doel (Brabantse) gemeenten te adviseren op het gebied van de monumentenzorg, historische (landschap)structuren, bebouwde omgeving en/of andere aspecten van ruimtelijke kwaliteit. De advisering is gestoeld op deskundigheid, onafhankelijkheid en objectiviteit.

Sinds de oprichting van AMRKB is het monumentenland voortdurend in beweging. Inspelen op ontwikkelingen en het leveren van maatwerk is hierbij van groot belang. In dat kader is de dienstverlening door AMRKB sinds enkele jaren verruimd. Niet alleen kunnen gemeenten gebruik maken van een voltallige monumentencommissie van AMRKB, het is ook mogelijk om een enkele, specifieke deskundige in te huren. Ook kunnen monumentendeskundige op afroep worden ingeschakeld, of kan AMRKB worden ingezet voor een second opinion. Het uiteindelijke doel is de inhoudelijke monumentenadvisering te verbeteren.

3. Organisatie Stichting AMRKB

a. Bestuur stichting

Aan het einde van het verslagjaar bestond het bestuur uit de volgende drie personen:

- A.M.Th. (Fons) Naterop, voorzitter;
- mr. J.C.M. (Jan) Pommer, secretaris en penningmeester;
- J. (Jetty) Eugster – van Bergeijk, bestuurslid.

De heer Naterop was in 2020 waarnemend burgemeester van de gemeente Kapelle. Daarvoor was hij waarnemend burgemeester van Boxtel en burgemeester van Aalburg. Verder was dhr. Naterop in het verslagjaar onder meer voorzitter van Molenstichting Noord-Brabant.

De heer Pommer was tot 1 juli 2019 burgemeester van de gemeente Sint-Michiels-gestel. Op het gebied van erfgoed is hij op meerdere terreinen actief. Onder meer is hij vicevoorzitter van de Molenstichting Noord-Brabant en vicevoorzitter van de Marggraaf Stichting. Daarnaast is de heer Pommer vice-voorzitter van het kerkbestuur van de St Jan in 's-Hertogenbosch en als zodanig nauw betrokken bij de restauratie van deze kathedraal en de toekomst van de Bouwloods.

Mevrouw Eugster was tot eind 2019 waarnemend burgemeester van de gemeente Reusel-de Mierden. Daarvoor was ze burgemeester in de gemeente Schijndel. Daarnaast is zij bestuurslid van Molenstichting Noord-Brabant, Monumentenhuis Brabant en Stichting Behoud Monumenten Brabant.

b. Adviescommissie

De behandeling van adviesaanvragen van gemeenten en andere zaken die aan de commissie worden voorgelegd wordt gedaan door de Commissie Advisering Monumenten en Ruimtelijke Kwaliteit Brabant (commissie AMRKB). De commissie bestaat in beginsel uit drie personen, waarvan tenminste twee inhoudelijke monumentendeskundigen. Standaard maken een waardensteller monumentenzorg en een (restauratie) architect / bouwkundige deel uit van de commissie.

Desgewenst kan het aantal commissieleden worden uitgebreid. Zo bestaat de adviescommissie voor de gemeente Bernheze uit vier personen en zijn er drie vertegenwoordigers van de plaatselijke heemkundeverenigingen, die als agendalid fungeren.

Bij grote en ingrijpende plannen kunnen specifieke deskundigen worden toegevoegd, zoals een landschapsdeskundige, of een archeoloog. Ook kan een geïntegreerd advies (monumenten en welstand) worden gegeven.

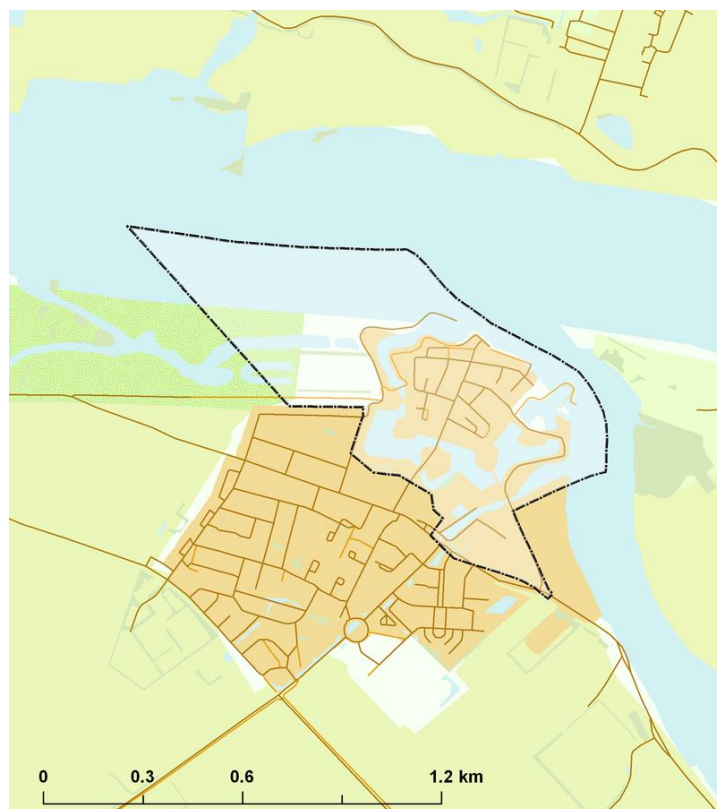
c. Personeel

Stichting AMRK heeft geen personeel in dienst. Voor de uitvoering van de werkzaamheden (advisering) worden deskundigen van Stichting Behoud Monumenten Brabant ingehuurd. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van externe deskundigen. Dit zijn zzp-ers uit het netwerk van het Monumentenhuis Brabant.

Gedurende het verslagjaar hadden de volgende personen in wisselende samenstelling zitting in de adviescommissie:

- Harrie Boot: bouwkundige – boerderijdeskundige – regionale cultuurhistoricus en heemkundige
- Dave Ellens: restauratiearchitect – welstandsarchitect
- Hans Gunter: herbestemming – beleidszaken
- Martijn de Jong: waardensteller monumentenzorg (architectuur- en kunsthistoricus / bouwhistoricus)
- Monique van de Looi: waardensteller monumentenzorg – bouwhistoricus – bouwkundige
- Karlijn Kersten: waardensteller monumentenzorg (architectuur- en kunsthistoricus / bouwhistoricus) – archeoloog
- Annélien van Kuilenburg: waardensteller monumentenzorg (architectuur- en Kunsthistoricus) – cultureel planoloog
- Harrie Maas: beleidszaken – regionale cultuurhistorie en heemkunde – herbestemming
- Bernard Siera: restauratiedeskundige – bouwkundige – waardensteller monumentenzorg
- Anne-Marie Visser: archeoloog
- Frank Zuylen: welstandsarchitect – stedenbouwkundige.

Voor beleidsmatige en bedrijfsmatige ondersteuning wordt gebruik gemaakt van Stichting Behoud Monumenten Brabant.

Het rijksbeschermd stadsgezicht van Woudrichem

4. Dienstverlening en werkwijze Stichting AMRKB

De activiteiten van AMRKB zijn met name gericht op gemeenten. Op verzoek van een gemeente kan ook een particulier worden geholpen. Het volgende dienstverleningspakket is ontwikkeld:

- het adviseren over restauratie- en bouwplannen in het kader van de Monumentenwet en de gemeentelijke monumenten-/erfgoedverordening;
- het adviseren over en beoordelen van cultuurhistorische paragrafen in bestemmingsplannen en cultuurhistorische onderzoeksrapporten;;
- het vervaardigen van redengevende monumentbeschrijvingen;
- het uitvoeren van bouwhistorisch onderzoek;
- het uitvoeren van een second opinion;
- het maken van een cultuurhistorische gebiedsanalyse;
- het adviseren over historische (landschap)structuren;
- het begeleiden van restauratiewerkzaamheden;
- het berekenen van de subsidiabele instandhoudingskosten
- het adviseren over alle voorkomende beleidszaken betreffende de gemeentelijke monumentenzorg en erfgoedbeleid;
- welstandsadvisering in het kader van de Woningwet en de Wabo en overige advisering over ruimtelijke kwaliteit in de meest brede zin des woords.

Website

Het afgelopen jaar heeft Stichting AMRKB een nieuwe website laten maken. Er is aangesloten bij de website van Monumentenhuis Brabant, die als uitgangspunt hanteert – bij wijze van metafoor - : *'Een huis met verschillende kamers, waarin verschillende organisaties zijn gehuisvest en initiatieven samenkomen'*.

Aan de website van Monumentenhuis Brabant wordt deelgenomen door:

- Stichting Monumentenhuis Brabant
- Stichting Behoud Monumenten Brabant
- Monumentenhuis Brabant B.V.
- Stichting Advisering Monumenten & Ruimtelijke Kwaliteit Brabant
- ROP-Zuid
- Boerderijenlijn.

Elke organisatie heeft op de website een eigen herkenbare 'kamer' met eigen webpagina's. Zie: www.monumentenhuisbrabant.nl

Op de website zijn onder meer de uitgangspunten van Stichting AMRKB te vinden, alsook de technische criteria die door AMRKB worden gehanteerd bij de planbeoordeling van monumenten. Verder zijn op de website te vinden het vergaderschema van de adviescommissie. Met de gemeente Altena is overeengekomen dat Stichting AMRKB het vergaderschema van de commissie voor de gemeente Altena apart publiceert, alsook de verslagen van de vergaderingen op de website plaatst.

Advisering op maat

Diverse gemeenten hebben specifieke wensen met betrekking tot de monumentenadvisering en de advisering m.b.t. ruimtelijke kwaliteit. Stichting AMRKB sluit hierop aan

door het dienstverleningsaanbod te verbreden:

- In plaats van een voltallige commissie bestaat de dienstverlening aan de gemeente Heusden uit de levering van één gekwalificeerde monumentendeskundige.
- Voor de gemeente Deurne levert AMRKB de voorzitter.
- Met de gemeente Geertruidenberg is eind 2014 een overeenkomst gesloten over een combinatie van monumentenadviesing en ruimtelijke kwaliteit.
- In de gemeente Roosendaal wordt AMRKB ingeschakeld voor het uitvoeren van een second opinion en waardestellend onderzoek t.b.v. de monumentencommissie van Roosendaal.
- Met de gemeenten Dongen, Landerd en Uden is de afspraak gemaakt dat Stichting AMRKB wordt ingeschakeld, als er specifieke kennis nodig is op het gebied van waardestelling van monumenten en cultuurhistorie.
- Met Omgevingsadvies zijn afspraken gemaakt om een monumentendeskundige van AMRKB toe te voegen aan de commissie, zodat de kwaliteit van de monumentenadviesing kan worden versterkt. Dit vindt plaats in Baarle-Nassau, Gilze-Rijen en Steenbergen.

Adviesing aan gemeenten in 2020

In het verslagjaar 2020 heeft stichting AMRKB voor dertien gemeenten werkzaamheden verricht als (lid van de) gemeentelijke monumentencommissie. Het betreft de gemeenten Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bernheze, Deurne, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Heusden, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.

Gemeentelijk monument Chaam

5. Effecten Coronacrisis

Het uitbreken van de Corona-epidemie leidde aanvankelijk tot een vermindering van het aantal adviesaanvragen voor bouwplanbeoordeling. Niet alleen keken burgers vanwege de onduidelijke en onzekere situatie de kat uit de boom, met name bij gemeenten in Oost-Brabant, waar COVID-19 keihard toesloeg, was er sprake van onderbezetting om (de aanloop van) het vergunningentraject effectief te kunnen doorlopen. Soms had dat te maken met ziekte van de ambtenaar, soms was sprake van een andere prioriteitstelling binnen de gemeente (vanwege de noodzaak om actief in te spelen op bepaalde [dreigende] noodsituaties), maar ook maakten sommige initiatiefnemers pas op de plaats. Vanaf eind april 2020 was bij de meeste gemeenten alles weer zo goed als genormaliseerd, met de kanttekening dat digitale planbeoordeling niet altijd even gemakkelijk en ook niet voor iedereen goed toegankelijk is. Verder bleek het lastig om in Corona-tijd het aspect van de openbaarheid van vergadering goed te borgen.

De planning was dat Stichting AMRKB in samenwerking met Monumentenhuis Brabant en Omgevingadvies op 19 en 26 maart 2020 regionale cursusbijeenkomsten zouden organiseren voor gemeente-ambtenaren over het instellen en benoemen van gemeentelijke omgevingscommissies. Alle voorbereidende werkzaamheden waren kant en klaar, maar.... toen kwam Corona en hebben we alles gecancelled. De presentaties en andere informatie hebben we naderhand digitaal naar de gemeenten toegestuurd.

De voorlichting aan gemeenten is vervolgens vanuit RCE en de gezamenlijke steunpunten monumentenzorg opgepakt. Dat heeft geleid tot aanvullende digitale informatievoorziening en een webinar voor de drie zuidelijke provincies op 3 december 2020 met als thema: de Omgevingswet en cultureel erfgoed. Het aantal deelnemers bedroeg 132, waarvan 63 uit Noord-Brabant van 40 Brabantse gemeenten.

Gemeentelijk monument in Heeswijk

6. Toename advisering door Stichting AMRKB

Ondanks de Corona-epidemie en de verminderde adviesaanvragen in de periode medio maart – eind april 2020, was er het afgelopen jaar een flinke omzetstijging, namelijk € 53.112,20 in 2019 naar € 89.503,35 in 2020.

Die omzetstijging komt voor het grootste deel op conto van één monumenten-categorie, namelijk de cultuurhistorisch waardevolle boerderijen.

Door de grote druk op de woningmarkt ten gevolge van het grote tekort aan betaalbare woningen, zowel in de koop- als huursector, is het splitsen van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen meer dan interessant geworden. Veel eigenaren van cultuurhistorische boerderijen, die zijn gestopt met de agrarische bedrijfsvoering, willen op deze manier hun zoon of dochter helpen met een betaalbare woonruimte.

In geval de boerderij in het buitengebied is gelegen, speelt de provincie Noord-Brabant bij het al dan niet verruimen van de gebruiksmogelijkheden een belangrijke rol. In de 'Verordening ruimte' (nu Interim Omgevingsverordening genoemd) heeft de provincie regels opgenomen, die het splitsen van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen in meerdere wooneenheden mogelijk maken. In de toelichting van de Verordening staat dat het plan inzicht moet verschaffen in de cultuurhistorische waarden van de bebouwing, *bijvoorbeeld* aan de hand van een gemeentelijke erfgoedkaart of de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie (zie gele arcering).

Toetsingskader 'Verordening ruimte'

In afwijking van [artikel 3.68 Wonen in Landelijk gebied](#) kan een bestemmingsplan voorzien in:

- a. de bouw van een woning ter vervanging van een bestaande woning binnen het bouwperceel, als is verzekerd dat:
 1. de bestaande woning feitelijk wordt opgeheven;
 2. overtollige bebouwing wordt gesloopt.
- b. de vestiging van of de splitsing in meerdere woonfuncties in cultuurhistorisch waardevolle bebouwing als dat bijdraagt aan het behoud of herstel van deze bebouwing.
- c. in het gebruik van een voormalige bedrijfswoning als burgerwoning, als is verzekerd dat:
 1. er geen splitsing in meerdere woonfuncties plaatsvindt;
 2. overtollige bebouwing wordt gesloopt.

7. Omgevingswet – Omgevingscommissie

De Monumentenwet 1988 is per 1 juli 2016 vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de toekomstige Omgevingswet.

Van Monumentenwet 1988 naar Erfgoedwet (2016) en Omgevingswet (2022)

Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. Het betreft

- vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten;
- verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie;
- bescherming van stads- en dorpsgezichten;
- de instelling van een gemeentelijke monumentencommissie die adviseert over omgevingsvergunningen voor gebouwde en archeologische rijksmonumenten.

Van Monumentenwet 1988 naar Erfgoedwet en Omgevingswet Over duiding en omgang

Omgevingswet: 1 juli 2022

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 juli 2022 zal artikel 15 van de Monumentenwet 1988 niet langer van toepassing zijn. Vóór 1 juli 2022 moeten gemeenten de verordening, waarin de inschakeling van de monumentencommissie wordt geregeld, hebben vastgesteld én de leden van de monumentencommissie hebben benoemd. Anders is de commissie niet rechtsgeldig en dus niet bevoegd om te adviseren.

8. Samenwerking Omgevingsadvies B.V.

In 2011 zijn Stichting AMRK en Omgevingsadvies B.V. een samenwerking aangegaan. Beide organisaties leveren dienstverlening op het gebied van monumenten- en ruimtelijke kwaliteitsadvisering. De combinatie onderscheidt zich van andere aanbieders door steeds de kwalitatieve bemensing van de monumentencommissie voorop te stellen. Door de samenwerking is het bereik aanzienlijk vergroot.

Advisering

Het aantal gemeenten dat in 2020 gebruik heeft gemaakt van het dienstenaanbod van onze combinatie is gelijk gebleven ten opzicht van het vorig jaar, namelijk 17.

	Stichting AMRKB		Omgevingsadvies BV	
	Monumentencommissie	Ruimtelijke kwaliteit	Monumentencommissie	Ruimtelijke kwaliteit
Altena	X	X		X
Alphen-Chaam	X			
Baarle-Nassau	X		X	X
Bernheze	X	X		
Deurne	X			
Dongen			X	X
Geertruidenberg	X	X		X
Gilze - Rijen	X		X	
Halderberge			X	X
Heusden	X			X
Landerd	X (op afroep)			
Roosendaal	X (second opinion)			
Sint Anthonis	X			
Sint-Michielsgestel	X	X		X
Steenbergen	X		X	X
Uden	X (op afroep)			
Woensdrecht	X			X

9. Financiële verantwoording 2020

Uit financiële overwegingen is gekozen om geen officiële accountantsverklaring op te laten stellen. Het aantal financiële handelingen is zo gering en daardoor zo overzichtelijk, dat dat ook niet nodig is.

De ureninzet voor bestuurlijke werkzaamheden, bedrijfsondersteuning, acquisitie en secretariaatswerkzaamheden wordt door Stichting Behoud Monumenten Brabant voor haar rekening genomen.

De omzet uit dienstverlening is in 2020 fors gestegen, namelijk van € 53.112,20 in 2019 naar € 89.503,35 in 2020. Onderstaand de ontwikkeling van de omzet (inclusief btw):

2013	: € 32.978,30
2014	: € 40.287,93
2015	: € 55.931,56.
2016	: € 43.333,67
2017	: € 58.051,58
2018	: € 50.263,18
2019	: € 53.112,20
2020	: € 89.503,35.

Balans per 31 december 2020

Liquide middelen (saldo Rabobank)

Per 01-01-2020	€ 6.195,59
Per 31-12-2020	€ 16.464,02

Activa

Vorderingen en overlopende activa	€ 22.288,20
Liquide middelen	€ 16.464,02 +
	€ 38.752,22

Passiva

schulden en overlopende passiva	€ 31.460,91
Eigen vermogen	€ 7.291,31 +
	€ 38.752,22

Winst- en verliesrekening over 2020

Omzet uit dienstverlening	€ 67.215,15
+	
Overlopende activa	€ 22.288,20 +
Totaal	€ 89.503,35

Teruggaaf belastingen, TOGS e.a.	€ 6.777,00
----------------------------------	------------

Som der bedrijfslasten incl. betaalde belast.	€ 55.011,77
+	
Overlopende passiva	€ 31.460,91 +
Totaal	€ 86.472,68

Resultaat	€ 8.689,67
------------------	-------------------